

NAGY MIKLÓS:

AZ ÖCSÖKI DIREKTÓRIUM

Marci bácsi révén lehetett egyet-mást megtudni az öcsöki direktorium viselt dolgairól, amely direktóriumba ő olyan jogtanácsos félének csöppent be. Már elszállott az árnyékvilágból a direktorium főbb tagjaival; ideje megmenteni a feledés porától ezeket az eseteket, amiket ő mesélt el jóízű humorával.

Csatakos tavaszi délután rosszkedvűen pipázott az irodában. Szokott újságja hiányzott, mert Pesten már a Tanácsköztársaság uralkodott. Homérosz Iliászat olvasgatta, csak hogy minél távolabb legyen a kommunista örülettől. Ez csakugyan jó távol volt, még fordítása is a múlt századból.

Az iroda ajtaján nagy lábecszozogás és krákogás után bekopogtak. Sántha, az öregbíró, Péderi, a törvénybíró és három esküdt lépett be a szokott bizalmas tisztelettel. Elég nagy feneket kerítve a dolognak előadták, hogy most voltak itt a községházán valamifélek a megyei direktoriumtól. Sántha szerint rájuk parancsoltak, hogy községi direktoriumot kell alapítani. Erről a kijövetelről már Marci bácsi is tudott, megkérdezte hát a pipa mögül gúnyorosan:

— No és alapítottak?

— Alapítottunk. Az egész nép, aki összefenődött, azt mondta, maradjon minden úgy, ahogy vót. Legyünk mink a direktorium.

— És miért jöttek ezzel ide? Tán én ültessem be magukat abba a direktóriumba? — bosszankodott Marci bácsi, aki majd a bőriből ugrott ki, ha ezt az új szót meghallotta.

— Dehogysis, dehogy! Csak jelenteni jöttünk a dógot. Eddig se titkoltuk el az igazságot nagyérdemű főúr elől — válaszolta sértődött hangon Sántha.

— No jó, jó. Maguk dolga, ha elvállalták, akkor végezzék, de senki kárával.

— Éppég ebbe jöttünk. A megyés direktorium azt mondta, hogy mindenben mi leszünk a felelősek. A jedző urat Turáról elkergették. Kell, aki útbairányítson.

— Hogy én? Mit tartozik az ilyen dolog hozzám?

Sántha sehogy se kedvelte, hogy a papjuk ma ilyen nehéz időben ilyen paprikás hangulatban van, ezért fölemelte a hangját:

— Tudjuk mink azt, hogy írás meg pecsét szerint nem ide tartozik, de lélek szerint csakis. Mer...

És Sántha fölemelte balkezét a jobb tenyeréhez és ujjain számlálta az okokat:

— Mer ha rosszul csinálunk valamit, akkor a kösségnek lesz baja belőle. A kösség pedig minket fog okolni, mikor ez az egész bolondság el fog múlni.

Marci bácsi belül elmosolyodott, de azért dercés hangon vágott közbe:

— Úgy?! Tehát rám akarják sózni a terhet.

Ejnye, de megnehezedett a papunk esze, mérgeződött magában Sántha.

— Azt éppenséggel nem! Csak jó szóért jönnénk hébe-hóba, nehogy elvétsük a dógot. Mer...

Sántha direktóriumi elnök tovább sorakoztatta érveit, az alatt Marci bácsi nagyot húzott a pipájából és elgondolkozott. Szóval ő vezesse a háttérből az egészet, amíg Sántha bíró szerint ez a bolondság el fog múlni.

— Értem már bíró úr! Ha valami tanácsra szükségük van, csak jöjjenek bizalommal. Eddig se mutattam ajtót senkinek.

— Tudjuk mink azt! — helyeselték megkönnyebbülten a direktóriumi tagok.

Egy hét múlva máris szükség volt a jó tanácsra. Hivatalos irat jött, mely szerint az iskolákból el kell távolítani a feszületet, mert az iskola a közös kultúra helye, ahol más vallású vagy felfogású tanulókat nem lehet zavarni ilyen megkülönböztető jelekkel.

— De hiszen az egész iskolában csak Monoki Pista gyereke más vallású. Ezért csak nem fogják a keresztet kitenni!

— Hát akkor mit csináljunk vele? — kérdezte Sántha.

— Mivel? A kereszttel? — nézett rá szúrósan Marci bácsi.

— Dehogy is a kereszttel! A Monoki gyerekekkel mit csináljunk? Mer világos, ha egyforma vallásuk van, akkor még az írás is mellénk szól.

— Próbálják megmagyarázni Monokiéknek a dolgot. Felesége úgyis katolikus. Már én beszéltem erről nekik. Legjobb volna, ha egy hiten lennének.

— Az igaz! — vélte elismerően Sántha. — Akkor már megyünk is.

— Hopp, várjanak csak! Hány éves a fiúcska? Még nincs hétéves, mert első osztályba jár. Akkor szülei vallását követi a törvény szerint.

A direktorium elment Monokiékhoz, elmagyarázták a dolgot. Monoki belement, hiszen úgyis ebbe a templomba jár, amióta ideházasodott. Azután csak itt fog ő eltemetődni.

Nemsokára jelentést kértek a megyei központból, hogy nem tartanak-e titkos gyűléseket a faluban és vajjon a templomban nem hirdet-e a pap fölforgató tanokat. Marci bácsi megszövegezte nekik a jelentést, mely szerint a pap nem hirdet fölforgató tanokat.

A rendeletek egymást érték, Marci bácsinak volt elég dolga velük. Még az volt a jó, hogy ilyen messzi, elhagyatott fa-

luba nem volt kedvük vagy idejük eljönni onnan Mikszórol. De egyszer mégis lejött két cingár alak és előadást tartott az ifjúmunkásoknak. Ugyancsak meghagyták rendeletben, hogy két ifjúmunkást föl kell küldeni a központba fölvilágosító tanfolyamra. A falu már jócskán benne volt a tavaszi munkában és így a direktorium a cigánysorról Kolompár Jósikát és Subi Sanyit szemelte ki e célra. Ha nem jártak a gazemberek iskolába annak idején, legalább most nevelődjenek. A hátrahagyott vörös ór vitte el őket, de a nyavalyások még Mikszó előtt megszöktek világgá. Nem is mertek hazajönni, csak a kommün bukása után.

A Mekegön lévő boros pincéket is zár alá vették a szesztilalmi törvény alapján, csak misebornak engedtek meg naponta egy decilitert. Mivel ezt ki kellett adni, ezért a direktorium együttesen ment föl a pincékhez az egy deci borért, ahonnan jókedvűen téregettek haza.

Igy szép csöndesen telt-múlt az idő. A rendeletek jöttek, a jelentések pontosan mentek. Igazán nem lehetett odafönn panaszuk öcsökre. Lehet azonban, hogy már gyanúsnak látszott előttük ez a túlságos nagy rend, vagy mert a tavaszi termésrevirálás nem sikerült, cséplés idejére két megbízottat küldtek le, akiknek pontos jegyzéket kellett vezetni a kicsépeelt termésről. A két megbízott civilben kőműves segéd volt.

Nagy buzgóságagl láttak neki feladatuknak. A falu tartozott őket ellátni. Ebben nem is lehetett panaszuk. Csak nem tetszett nekik, hogy itt Öcsökön a szesztilalmat olyan lelkiismeretesen megtartják. Mikor erre erős célzásokat tettek a direktoriumi elnök előtt, Sántha elnök-elvtárs megbotránkozva hozta tudomásukra, hogy a törvényt éppen nekik illik legpontosabban megtartani.

— Jó, jó! — vélte a cingárabb megbízott. De ilyen melegben egész nap a zsákok mellett állni, aztán meg a felelősség.

— Hát aki a zsákot cepeli, meg a kévét rakja, meg a gépét eteti! — replikázott Sántha. Szóval az elnök ebben kéréletlen volt.

Egy véletlen azonban a két kőműves malmára hajtotta a vizet, azaz jelen esetben a bort. Minden gazda a régi jó szokás szerint, most is kiadta a gépeseknek a boráldomást. Csak a változott helyzetre, illetve a két megbízottra való tekintettel nem üvegben és poharakban, hanem a vizes csobolyókban és csöcsös korsókban, amikbe nem lehetett belelátni. Ha lehozta a csobolyót, elkiáltotta magát:

— Itt van a friss víz, emberek!

Ilyenkor összejöttek, nagyot húztak a csobolyóból és megdicsérték újra és újra az öcsöki híres vizet. Egyszer a kazal mellett feledték a csobolyót, az egyik kőműves szomjas lévén fölemelte. Már későn ugrott oda az egyik pelyva-hordó. Csak azt látta, hogy a kőműves kezében megállott a csobolyó. Csodálkozva nézett a csobolyóra, majd pedig az emberekre. Aztán

szájához emelte, sokáig gurgulázott, aztán letette és csak ennyit mondott:

— Gazemberek!

Ezentúl naponta kellett nekik borporciót adni az ennivaló mellé. A két kőműves most már olyan jól érezte magát, hogy a cséplés végeztével sem volt kedvük visszamenni a jelentésekkel. Napról-napra maradtak, mert a termés-eredményt összegezniök kellett. Már egy hétig összegeztek, amikor megjött a hír, hogy a kommün megbukott. Erre sürgősen el akartak távozni, de Sántha, most már nem mint direktóriumi elnök, hanem mint öregbíró, ezt nem tartotta helyes megoldásnak.

Előbb szolgálják meg, amit ettek-ittak potyára. Csak Sántha bíró úr pincéjéből valami negyven liter bort lecsúsztattak a torkukon a nagy melegben. Elhatározottak, hogy a két nekigömbölyödött kőműves rendbehozza a bíró úr istállójának a falát. Aztán a parókia magtárát fogják kireperálni, ami ügyis községi munka lenne. Utána pedig itt-ott még ledolgozzák a járandóságot, mert régi regula, hogy adós fizess!

A volt direktorium mindezek után ünneplőbe öltözött és fölballagott a parókiára. Szép nyári nap volt, csak úgy ragyogott minden égen-földön. Beállítottak az irodába, ahol Marci bácsi jókedvűen pipázott. Sántha bíró úr a következő szónoklatot tartotta:

— Minekutánna a felséges Úristen kegyesen megengedni méltóztatott, hogy tisztségünket becsülettel elvégeztük, eljöttünk megköszönni nagyérdemű főúr ebbeli segítségét. Úgy vezetett bennünket, mint a felséges Isten oszlopa a vörös tengeren át a zsidó népet. Mink ezennel visszatérve a bírói tisztségünkbe, becsülettel megköszönjük, hogy az öcsöki kommunizmus az Isten félelmére, meg a község javára szolgálódott.

Nagy Miklós